

100

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

(Ediţie prescurtată)

Traducere, cuvînt înainte şi note
de
ION HOBANA

*

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
100

DIN PARTEA REDACŢIEI

Cu mult înainte de apariţia numărului 100 al colecţiei, numeroşi cititori ne-au trimis scrisori prin care ne felicitau cu prilejul accstei aniversări ; ei ne urau spor la muncă şi succese în strădania de a promova literatura ştiinţifico-fantastică.

Redacţia noastră şi colectivul de colaboratori — scriitori şi oameni de ştiinţă — mulţumesc pe această cale tuturor cititorilor colecţiei care, vreme de patru ani, au sprijinit-o cu sugestiile, criticile şi îndemnurile lor pline de solicitudine şi interes pentru propăşirea celui mai tînăr gen al frontului nostru literar.

Multe dintre scrisorile primite ne-au cerut ca pentru numărul festiv să alegem o lucrare demnă de el. Noi am socotit că autorul cel mai nimerit este marele clasic al literaturii de anticipaţie, veşnic tînărul Jules Verne. Cît priveşte romanul „Insula cu elice", noi l-am ales nu numai pentru că este pasionant, instructiv, ci şi fiindcă este deosebit de actual, arătînd atitudinea lui Jules Verne faţă de bogătaşii americani, iar în plus pentru că face parte dintre operele inedite în româneşte ale vizionarului de la Amiens.

CUVÎNT ÎNAINTE

Îmbarcîndu-se pe „Great Estern" într-o zi din anul 1866, Jules Verne se aştepta să regăsească pe celălalt ţărm al Atlanticului ţara ideală pe care o cunoscuse din cărţi şi o descrisese în „De la Pămînt la Lună". Realitatea i-a spulberat însă iluziile. Munca istovitoare şi şomajul cronic, şovinismul şi discriminarea rasială, lipsa de scrupule şi atotputernicia regilor capitalului, — iată „perlele" care întunecau şi atunci colierul orgolioasei Americi.

Cu aproape 30 de ani mai tîrziu, scriitorul avea să-şi mărturisească încă o dată decepţia într-o operă pe care observaţiile critice şi satira muşcătoare o aşază în rîndul celor mai virulente luări de poziţie ale sale împotriva racilelor orînduirii capitaliste. Poate că acesta este şi motivul pentru care „Insula cu elice" n-a apărut în romîneşte înainte de 23 August.

Acţiunea romanului se petrece într-o perioadă în care **„Statele Unite şi-au dublat numărul stelelor pavilionului federal. Ele sînt în plină înflorire a puterii lor industriale şi comerciale, după ce şi-au anexat dominionul Canada pînă la marginile Mării Polare, provinciile mexicane, guatemaleze, hondurasiene, nicaragueze şi costaricane, pînă la Canalul Panama."** (Dacă previziunea politică a lui Jules Verne nu s-a împlinit încă nemijlocit, statele amintite se află în zona de influenţă a Wall Streetului, şi cele întîmplate nu de multă vreme în Guatemala ne arată ce înseamnă aceasta...)

Lipsiţi de gust artistic (**„producţiile lor se limitează la o cifră restrînsă pe tărîmul Frumosului", „geniul lor naţional se arată încă sărac în materie de pictură, sculptură şi muzică"**), cotropitorii ianchei cumpără **„cu greutatea lor în aur"** tablouri din Europa şi angajează **„cu preţuri formidabile"** artişti de valoare. Pe această cale vin ei în contact cu Cvartetul concertant, alcătuit din 4 instrumen-

tiști parizieni. Și, împreună cu membrii cvartetului, cititorul este transportat pe insula cu elice.

Ce este insula cu elice?

Un mare grup de bogătoși americani, „pe lîngă care suveranii Europei și nababii Indiei nu pot să facă decît o figură mediocră", au hotărît să se stabilească pe o insulă plutitoare și mișcătoare. *Această insulă, ai cărei locuitori se laudă cu „independența totă de Statele Unite"*, constituie de fapt o întruchipare a puterii nelimitate de care se bucură oligarhia imperialistă. Departe de agitația cotidiană a celor care muncesc pentru ei, miliardarii își *petrec timpul într-un dolce far niente, respirînd* aerul *pur* al Oceanului Pacific. Palatele lor sînt prevăzute cu tot confortul, nave de legătură îi aprovizionează permanent cu cele de trebuință și s-ar părea că nici un nor nu întunecă orizontul acestei existențe paradisiace.

Sub acest calm aparent mocnește însă furtuna. Insula cu elice este o părticică a lumii capitaliste, a lumii căreia îi sînt proprii contradicții de neîmpăcat. Și, dacă atacul fiarelor sălbatice și al piraților nu provoacă distrugerea insulei, ciocnirile de interese și de amor propriu duc pînă la urmă... Dar nu vrem să răpim cititorului plăcerea de a urmări pas cu pas, alături de simpaticii membri ai Cvartetului concertant, desfășurarea unei acțiuni de multe ori tragicomice!...

Printr-o seamă de previziuni presărate de-a lungul paginilor, „Insula cu elice" își justifică pe deplin apariția în colecția „Povestiri științifico-fantastice". Însăși ideea construirii unui atît de grandios aparat maritim depășea epoca în care a fost scris romanul și nu a fost realizată nici în zilele noastre. Menționăm apoi: teleautograful („un aparat perfecționat care transportă scrisul") kinetograful și telefotoul (anticipînd crearea, cu un an mai tîrziu, a aparatului de filmat) trotuarele rulante, ploaia artificială, teatrofoanele, cărțile fonografice, cablurile submarine suspendate, folosirea aluminiului și a sticlei ca materiale de construcție, conservarea tablourilor în vid, în sfîrșit, utilizarea pe scară largă a electricității, „acest suflet al Universului" (printre altele, **„este mult întrebuințată electrocultura, adică influența curenților continui, care determină o accelerație extraordinară a creșterii și apariția unor legume avînd dimensiuni de necrezut, de pildă ridichi de 45 cm și morcovi de 3 kg")**.

Totuși, accentul principal *nu* cade pe elementele de anticipație. Așa cum am mai spus, „Insula cu elice" constituie în primul rînd o virulentă luare de poziție împotriva racilelor orînduirii capitaliste.

Spre deosebire de alte lucrări ale lui Jules Verne, în care atitudinea critică a autorului trebuie depistată în sensul ironic al unor

fraze și în aluzii mai puțin grăitoare pentru noi, oameni ai unei alte epoci, aici avem de-a face cu pasaje întregi lipsite de orice echivoc :

„...orașul (e vorba de Milliard-City, capitala insulei cu elice — n.n.) **nu e accesibil cerșetorilor. Astea sînt lucruri valabile doar pentru orașele Americii, cu arestul, azilurile și casele lor pentru săraci... cărora li se adaugă casele de corecție..."**

sau :

„...elevii nu se înghesuie de loc la cursurile publice, și, dacă generația actuală a rămas cu oarecare spoială în urma studiilor făcute în colegiile din Statele Unite, generația de mîine va avea mai multe rente decît învățătură".

Dar cele mai puternice accente le găsește părintele sufletesc al căpitanului Nemo în demascarea colonialismului :

„Acești insulari (e vorba de locuitorii arhipelagului Cook — **n.n.), foarte mîndri de independența lor, au rezistat totdeauna cotropirii străine. Ei se cred încă stăpîni la ei acasă, cu toate că au ajuns încetul cu încetul să suporte influența ocrotitoare — se știe ce înseamnă asta — a guvernului Australiei engleze." „...Ministrul englez, simplu pastor protestant, care-și exercită tirania asupra arhipelagului mai mult decît șefii mangieni"** (Mangia este capitala arhipelagului Cook — **n.n.)... „pastorul posedă cele mai bune pămînturi. El este puternic prin polițiștii indigeni în fața cărora se închină majestățile lor mangiene." „Aceste insule sînt înverzite și roditoare și se înțelege de ce le-a impus Anglia protectoratul său, așteptînd să le includă printre proprietățile sale din Pacific."**

„...în cele mai multe dintre aceste arhipelaguri (polineziene — **n.n.**), chiar cele supuse unor pratectorate, guvernămîntul este totdeauna în mîinile unor șefi puternici... clasele sărace sînt pe de-a-ntregul supuse claselor bogate."

„— Să fie aceasta consecința sistemului britanic ?... Nu știm ! Un lucru e sigur : indigenii tind să dispară. Colonia nu se află de loc pe drumul prosperității și nici populația pe cel al înmulțirii..."

„Aici (în arhipelagul Fidji — **n.n.), de altfel, indigenii nu sînt decît niște adevărați robi, ca și băștinașii din insulele vecine, recrutați de plantatori pentru lucrările de defrișare. Pe deasupra, boala îi seceră. In 1875, numai variola a făcut să piară peste 30.000 de oameni."**

În pasajul de mai sus, unul din eroii romanului are încă îndoieli în ceea ce privește motivul descreșterii populației din colonii. Iată însă ce spune, în altă parte, autorul :

„Dacă în vremea lui Dumont d'Urville existau 8.000 de nukahivieni (locuitori ai insulei Nuko Hivo, din arhipelagul Marchizelor — **n.n.), numărul lor n-a încetat să descrească. Cărui fapt i se datorește această depopulare? Exterminării indigenilor în războaie, răpirii bărbaților pentru plantațiile peruviene... ori, în sfîrșit (pentru ce să nu mărturisim?), tuturor relelor pe care le aduce cotrapirea, chiar atunci cînd cotropitorii aparțin raselor civilizate"** (subl. ns.).

Jules Verne nu se oprește aici cu analiza colonialismului, dezvăluind cititorilor săi din 1895 contradicțiile dintre puterile imperialiste în perioada reîmpărțirii lumii:

„...cînd Anglia a fost nevoită să cedeze Franței Antilele franceze, ea a vrut să lase acolo o urmă a trecerii sale — și ce urmă! Pînă atunci nu existase niciodată măcar un singur șarpe nici în Guadelupa, nici în Martinica; după plecarea coloniei anglo-saxone, această din urmă insulă era bîntuită de reptile. Era răzbunarea lui John Bull! Înainte de a se retrage, el aruncase sute de șerpi pe domeniul care-i scăpa din gheare..."

Și după relatarea acestui fapt, autorul se ridică, în altă parte, la o generalizare deosebit de actuală:

„Grupul neohebridian cuprinde nu mai puțin de 150 de insule care, sub *protecția* Angliei, formează o dependință geografică a Australiei. Cu toate acestea, aici, ca și în insulele Salomon,... problema *protectoratului* constituie un *măr al* discordiei între Franța și Regatul Unit. Pe deasupra, Statele Unite nu văd cu ochi buni apariția coloniilor europene în mijlocul unui ocean a cărui stăpînire exclusivă se gîndesc s-o revendice. Implîntînd drapelul său pe aceste diverse arhipelaguri, Marea Britanie caută să creeze o stațiune de aprovizionare care i-ar fi indispensabilă în cazul cînd coloniile australiene ar scăpa de sub autoritatea «Forreign-Office»-ului".

Fără îndoială că existența unor asemenea pasaje dezminte încă o dată afirmațiile potrivit cărora Jules Verne „n-a făcut politică". Altceva îi putem reproșa autorului „Insulei cu elice": îngăduința manifestată față de colonialismul francez.

Spre deosebire de posesiunile englezești, spune el, americanii vor fi primiți **„cu întreaga politețe franțuzească"** în Noua Caledonie și în arhipelagul Loyalty. Iar într-una din insulele arhipelagului Noile Hebride **„își avea reședința o colonie franceză aflată pe calea prosperității".**

Cărui fapt i se datorește această abatere de la atitudinea în general justă a lui Jules Verne?

În cuvîntarea de închidere a plenarei C.C. al Partidului Comunist Francez din 3—4 octombrie 1958, tovarășul Maurice Thorez spunea: **„...faptul că generații întregi de francezi au învățat în**

școală că republica a făurit un uriaș imperiu colonial, care a însemnat civilizație și bunăstare pentru bieții sălbatici vietnamezi și algerieni, nu a rămas fără urme." Urmele se văd și în romanul de față.

În analiza operei lui Jules Verne se vorbește încă prea puțin despre înclinarea scriitorului către satiră și ironie — trăsătură care-l integrează unui vechi și bogat filon al literaturii franceze. „Insula cu elice" este, din acest punct de vedere, deosebit de reprezentativă. Și valoarea satirei julesverniene constă mai ales în faptul că ea nu se oprește la incondeierea unor caractere individuale, ci îmbrățișează un întreg mod de viață.

Citatele ni se par și în acest caz mai grăitoare decît comentariile pe marginea lor:

„Teleautograful prezintă o garanție mai serioasă decît o simplă depeșă... Cu ajutorul lui sînt semnate electric mandate sau polițe...

— Chior și acte de căsătorie? întreabă Pinchinat ironic.

— Fără îndoială. De ce nu s-ar căsători oamenii prin fir telefonic?

— Și divorțul?...

— Și divorțul!... Este chiar lucrul care uzează cel mai mult aparatele noastre!"

„Americanii se cred înzestrați din naștere cu toate grațiile de trebuință. Așa că preferă să ia lecții în secret și în secret le transmit și eu frumoasele maniere franțuzești."

După cum e și firesc, dată fiind profesia celor patru parizieni care ajung pe insula cu elice, observațiile lor și ale autorului se referă mai cu seamă la incompetența și lipsa de gust a multor americani în domeniul artistic:

„Urechile freschaliene n-au încercat nici o dată asemenea plăceri muzicale!" (E vorba de executarea unui cvartet în patru tonalități diferite, ceea ce dă naștere unui îngrozitor talmeș-balmeș — **n.n.**).

„Este interesant de observat că impresioniștii, neliniștiții, futuriștii nu s-au aglomerat încă în acest muzeu; dar, fără îndoială, Standard-Island nu va scăpa de invazia ciumei decadente" (!)

„Ar fi riscant să pretindem că aceste minuni (e vorba de tablourile și statuile **„cumpărate cu aur greu"** din Europa — **n.n.**) **sînt des vizitate, că nababii din Milliard-City ar avea o aplecare deosebită pentru operele de artă, că simțul lor artistic ar fi foarte dezvoltat".**

„...ei (membrii cvartetului — **n.n.**) pornesc la fel de emoționați sau chiar mai puțin decît în fața unui public parizian, care are mai puțini bani în buzunar, dar mai mult simț artistic..."

Uneori satirizarea spiritului practic exagerat al oamenilor de afaceri americani capătă o formă de exprimare violent grotească:

„Ele (jurnalele de pe insulă — n.n.) nu au alt scop decît pe acela de a distra o clipă, adresîndu-se spiritului... și chiar stomacului. Da! Unele sînt imprimate pe pastă comestibilă, cu cerneală de ciocolată. După ce sînt citite sînt mîncate la prima masă. Unele sînt astringente, altele ușor purgative, și corpul se acomodează foarte bine cu ele...

— *Iată o lectură care se digeră ușor!* observă judicios Yvernès.

— Și o literatură hrănitoare! *răspunde* Pinchinat. Patiserie și literatură amestecate, asta se potrivește de minune cu muzica igienică".

Dar monstruozitatea socială asupra căreia se îndreaptă cel mai adesea oprobiul lui Jules Verne este atotputernicia banului în orînduirea capitalistă. Simbolul acestei atotputernicii îl constituie însuși drapelul insulei cu elice, pe care se vede **„o stea, mai curînd un soare de aur răsfirat pe albastrul blazonului..."** Apoi satira se desfășoară în voie:

„— ...Un milionar este bogat față de cel care n-are decît 100.000 de franci! El nu este bogat față de cel care are 100.000.000!

Artiștii noștri au băgat de seamă că, dintre cuvintele folosite de călăuza lor, cuvîntul milion **revine cel mai des — un cuvînt vrăjit, pe cît se pare. Munbar îl pronunță umflîndu-și obrajii cu o sonoritate metalică. S-ar spune că bate monedă vorbind.**

— ...Din nenorocire, la Milliard-City nu ajunge să fii de oțel...

— Trebuie să fii de aur, ripostează Yvernès.

— Aveți dreptate... De aur, sau nu contezi cîtuși de puțin.

— Da, domnul Cyrus Bikerstaff e un om amabil, răspunde supraintendentul cu o ușoară mișcare din umeri. Păcat că n-are un miliard, două..."

In *sfîrșit, iată și un pasaj care demonstrează că pentru miliardari* titlurile neînsoțite de o avere corespunzătoare nu fac doi bani:

„— Cine sînt aceste persoane?

— Aceste persoane?! răspunde supraintendentul, ale cărui buze schițează o strîmbătură destul de disprețuitoare. Sînt niște melomani pătimași...

— Și de ce nu și-au oprit locuri în sala cazinoului?

— Era prea scump pentru ei.

— Atunci, averea lor...?

— Abia 200.000 de franci rentă.

— Pfui! Și cine sînt acești bieți nenorociți?

— Regele și regina Malecarliei".

Care este atitudinea lui Jules Verne față de stăpînii insulei cu elice și ai întregii Americi — industriașii și bancherii reprezentați de miliardarii Jem Tankerdon și Nat Coverley? Cum apar ei în roman?

Tankerdon este **„un om violent, pe care situația sa ar fi trebuit să-l șlefuiască, dar căruia îi lipsește educația. Îi place să facă paradă de averea sa și are, cum se spune, «buzunarele sunătoare»".**

Coverley **„este mai fin decît rivalul său... Averea sa n-a ieșit din măruntaiele pămîntului în chip de pungi cu petrol și nici din măruntaiele fumegînde ale rasei porcine. Nu! El a ajuns ceea ce este datorită afacerilor industriale, căilor ferate și băncilor".**

Dar dacă înfățișarea și manierele lor diferă, comportarea le este determinată de aceleași interese meschine, a căror ciocnire provoacă dezastrul insulei cu elice. „Ceea ce s-a întîmplat — spune autorul — este o consecință a neînțelegerilor interne, a acestei rivalități între miliardari..." Și în altă parte: „Ei bine, acești Coverley și Tankerdoni sînt mulțumiți de rezultatul rivalității lor criminale?... Nici unul dintre ei nu va guverna excluzîndu-l pe celălalt!... Dar să nu ne înduioșăm de soarta lor! Le rămîn încă destule milioane în safeurile băncilor americane și europene pentru ca să-și aibă asigurată la bătrînețe pîinea zilnică!"

În lupta cu fiarele sălbatice și cu pirații, locuitorii insulei cu elice dovedesc curaj și inițiativă. Este însă curajul celui care-și apără pielea, și nu al militantului pentru o cauză nobilă. Două alte incidente demonstrează limpede esența calităților „umane" ale miliardarilor:

Scufundînd fără voie un vapor englez, insularii se indignează peste măsură cînd li se cere să plătească paguba săvîrșită, sub amenințarea tunurilor unor vase de război britanice. Nu peste multă vreme, aceiași dezinteresați apărători ai drepturilor omului sînt gata să distrugă o insulă „pînă în temelii", pentru a pedepsi răpirea de către indigeni a unuia dintre membrii cvartetului...

Nu întîmplător, singurele personaje mai simpatice din lumea miliardarilor sînt Walter Tankerdon și Diana Coverley. Acești tineri care se iubesc nu au fost încă total viciați de averea părinților lor. Jules Verne ține chiar să precizeze că **„miliardul nu face fericirea".** Iar cînd ruptura între cele două familii pare definitivă, logodnicii nu vor să-și sacrifice dragostea: **„...își vor părăsi familia... vor merge să se căsătorească în străinătate... vor găsi un colț pe lume unde să poată fi fericiți fără a avea atîtea milioane în jurul inimii!"** (De altfel, ironia autorului nu-i cruță nici pe ei. Despre Walter, Jules Verne spune că **„...e bun la inimă"**, cu următoarea precizare: „E

adevărat că, lipsind săracii, n-are cum să-şi exercite caritatea...” Iar în final observă cu aceeaşi molițiozitate : „...tinerii soți nu mai posedă *decît o rentă anuală de un* biet milion fiecare... *Dar, cum* spune Pinchinat, totul ne face să credem că-şi vor găsi fericirea şi cu această avere mediocră !”)

Dînd o imagine vie şi multilaterală a orînduirii capitaliste, Jules Verne nu s-a oprit, din păcate, în fața celui mai pregnant fenomen al epocii sale : *contradicția între muncă şi capital, între exploatați* şi exploatatori. Pe insula cu elice există uzine şi fabrici — dar parcă n-ar exista muncitori. Nicăieri nu se vorbeşte despre cei care trudesc în imensele abatoare sau în regiunile petrolifere, despre cei care-şi pierd ultimii gologani în falimentul unor bănci şi în capriciosul joc de bursă, pentru ca Tankerdonii şi Coverleyi să-şi preumble existența parazitară pe nemărginitele întinderi ale Pacificului...

Dar poate că-i cerem prea mult consilierului municipal din Amiens. Democrat şi republican convins, el n-a reuşit niciodată să se ridice la înțelegerea ştiințifică a fenomenelor sociale ; cu toate că a cunoscut forța *proletariatului* în revoluțiile din 1848 şi 1871 (Comuna din Paris) n-a văzut în această clasă **noul** care avea să clădească o lume nouă.

„Insula cu elice” rămîne totuşi nu numai o carte antrenantă, ci şi un document mărturisind aversiunea lui Jules Verne față de capitalism. Acest **„roman-pamflet”, „una dintre operele lui politice cele mai violente”** (cum spune Kiril Andreev în prefața „Operelor complete” în limba rusă), se va adăuga lungului şir de cărți îndrăgite de cititorii „de la 8 la 80 de ani”. Şi o dată cu asta, imaginea tradițională a vizionarului cu păr alb capătă mai mult relief şi culoare.

ION HOBANA

CAPITOLUL I

CVARTETUL CONCERTANT

O călătorie care începe rău se sfîrşeşte rareori cu bine. Părerea aceasta ar avea tot dreptul să o susţină patru instrumentişti ale căror instrumente zac pe pămînt.

Intr-adevăr, trăsura în care fuseseră nevoiţi să se urce la ultima staţie de cale ferată s-a răsturnat deodată în şanţ.

— Nici un rănit? întreabă primul, ridicîndu-se iute în picioare.

— Eu am scăpat cu o zgîrietură! răspunde al doilea, ştergîndu-şi obrazul vărgat de o fărîmă de sticlă.

— Eu cu o julitură! oftează al treilea, pe a cărui pulpă se văd cîteva picături de sînge.

Nimic grav, în definitiv.

— Şi violoncelul meu? strigă al patrulea. De nu i s-ar fi întîmplat ceva!

Din fericire, cutiile sînt neatinse. Nici violoncelul, nici cele două viori, nici viola n-au suferit în urma loviturii. Abia dacă va fi nevoie să fie reacordate. Straşnice instrumente, nu-i aşa?

— Blestemat fie trenul care ne-a lăsat în încurcătură la mijlocul drumului! începe iar unul.

— Blestemată fie trăsura care ne-a răsturnat în plin cîmp! continuă altul.

— Şi tocmai acum, cînd începe să se întunece! adaugă al treilea.

— Noroc că am anunţat concertul pentru poimîine! observă al patrulea.

Toate acestea au fost spuse în franţuzeşte, dar ar fi putut să fie şi în englezeşte, căci membrii cvartetului vorbesc limba lui Walter Scott şi Cooper la fel de bine ca limba lor natală graţie numeroaselor peregrinări prin ţările de origine anglo-saxonă.

Intr-adevăr, e o minune că accidentul n-a provocat moartea nimănui. Drumul şerpuieşte printr-un ţinut muntos, trecînd pe lîngă prăpăstii adînci, mărginit în multe locuri de torente tumultuoase, tăiat de vaduri aproape de netrecut. Dacă osia s-ar fi rupt cu cîţiva paşi mai în jos, fără îndoială că vehiculul s-ar fi prăvălit în abisuri, şi poate că nimeni n-ar fi supravieţuit catastrofei.

Oricum, trăsura nu mai e bună de nimic. Unul dintre cai s-a lovit cu capul de-o piatră ascuţită şi horcăie pe pămînt. Celălalt e destul de grav rănit la şold. Deci nici trăsură, nici cai.

Intr-un cuvînt, ghinionul nu i-a cruțat de loc pe acești patru artiști în ținuturile Californiei de Jos. Două accidente in 24 de ore...

La această epocă, San Francisco, capitala statului, are legătură directă pe calea ferată cu San Diego, oraș situat aproape de granițele vechii provincii californiene. Cei patru călători se îndreaptă către acest oraș important, unde trebuie să dea peste două zile un concert foarte lăudat și foarte așteptat. Plecat în ajun din San Francisco, trenul nu mai era decît la 50 de mile de San Diego cînd s-a produs primul contratimp.

Da, contratimp! cum spune cel mai vesel din trupă, și va trebui să tolerăm această expresie unui fost laureat al solfegiului.

Dacă au fost nevoiți să se oprească la stația Paschal, aceasta s-a întîmplat pentru că linia fusese ruptă de o inundație neașteptată pe o lungime de 3—4 mile. Era cu neputință să reia călătoria, deoarece transbordarea nu fusese organizată, accidentul datînd numai de cîteva ceasuri.

Aveau de ales: ori să aștepte ca linia ferată să redevină practicabilă, ori să ia o trăsură pînă la San Diego. Membrii cvartetului s-au oprit la această ultimă soluție.

Intr-un sat învecinat au descoperit un fel de landou sunînd a fier vechi, mîncat de molii și de loc confortabil. S-au tocmit cu proprietarul, au momit vizitiul cu promisiunea unui bacșiș gras și au plecat numai cu instrumentele, fără bagaje. Era pe la ora două după-amiază, și pînă pe la șapte călătoria s-a desfășurat fără prea multe dificultăți și oboseală. Dar iată că s-a produs un al doilea contratimp: răsturnarea trăsurii — și încă atît de jalnic, încît este cu neputință să se mai slujească de ea pentru a-și urma drumul.

Și cvartetul se află la cel puțin 20 de mile de San Diego! Dar de ce oare s-au aventurat patru muzicieni francezi, și mai mult încă, parizieni din născare, prin aceste ciudate regiuni ale Californiei de Jos?

De ce?... O vom spune pe scurt și vom zugrăvi în cîteva trăsături pe virtuoșii pe care întîmplarea, această capricioasă împărțitoare de roluri, avea să-i introducă printre personajele extraordinarei noastre povestiri.

In cursul acelui an, Statele Unite ale Americii și-au dublat numărul stelelor pavilionului federal. Ele sînt în deplină înflorire a puterii lor industriale și comerciale, după ce și-au anexat dominionul Canada pînă la marginile Mării Polare, provinciile mexicane, guatemaleze, hondurasiene, nicaragueze și costaricane, pînă la Canalul Panama. In același timp, sentimentul artistic s-a dezvoltat la acești ianchei cotropitori și, dacă producțiile lor se limitează la o cifră restrînsă pe tărîmul Frumosului, dacă geniul lor național se arată încă sărac în materie de pictură, sculptură și muzică, cel puțin gustul operelor de artă s-a răspîndit pretutindeni. Plătind cu greutatea lor in aur tablourile maeștrilor vechi și moderni ca să alcătuiască galerii particulare sau publice, angajînd cu prețuri formidabile artiștii lirici sau dramatici de renume și pe cei mai talentați instrumentiști, ei au împrumutat gustul lucrurilor frumoase și nobile, care le lipsise atît de multă vreme.

In ceea ce privește muzica, diletanții noului continent s-au pasionat la început pentru audițiile din Meyerbeer, Halévy, Gounod, Berlioz,

Wagner, Verdi, Saint-Saëns, Massenet, Delibes, celebrii compozitori din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Apoi, puțin cite puțin, ei au ajuns la înțelegerea operelor mai profunde ale lui Mozart, Haydn, Beethoven, urcind către izvoarele acestei arte sublime, care se revărsa din plin în cursul secolului al XVIII-lea. După opere, dramele lirice; după dramele lirice, simfoniile, sonatele, suitele. Acum, sonata este aceea care face ravagii în diversele state ale Uniunii. Ar plăti-o bucuros cu nota — douăzeci de dolari doimea, zece dolari pătrimea, cinci dolari optimea.

Cunoscind această teribilă pasiune, patru instrumentiști de mare valoare avură ideea să caute succesul și bogăția în Statele Unite ale Americii. Erau patru buni camarazi, foști elevi ai conservatorului, foarte cunoscuți la Paris, foarte apreciați la audițiile a ceea ce se cheamă „muzică de cameră", pină atunci puțin răspindită in America de Nord. Cu cită măiestrie, armonie și adinc sentiment interpretau ei operele lui Mozart, Beethoven, Mendelssohn, Haydn, Chopin scrise pentru patru instrumente de coarde — vioara I și a II-a, violă, violoncel! Nimic zgomotos, nimic care să trădeze meșteșugul, dar ce execuție ireproșabilă, ce incomparabilă virtuozitate! Succesul cvartetului este cu atît mai explicabil, cu cit în această epocă oamenii începuseră să fie obosiți de formidabilele orchestre armonice și simfonice. Muzica nu e decit mișcarea artistic combinată a undelor sonore? Fie! Asta nu înseamnă că undele trebuie dezlănțuite în furtuni asurzitoare!...

Pe scurt, cei patru instrumentiști hotărîră să-i inițieze pe americani în dulcile și neuitatele plăceri ale muzicii de cameră. Ei plecară împreună către Lumea Nouă, iar timp de doi ani diletanții ianchei nu-și precupețiră uralele și dolarii. Cvartetul concertant — așa li se spunea — abia izbutea să răspundă invitațiilor bogătașilor. Fără el, nici o sărbătoare, reuniune, sindrofie, five-o'clock, gardenparty care să fi meritat să fie semnalate atenției publice. Datorită acestei pasiuni, cvartetul cîștigase bani frumoși, care, dacă s-ar fi acumulat în cuferele băncilor din New York, ar fi constituit de pe acum un frumos capital. Dar de ce să nu mărturisim? Parizienii noștri americanizați cheltuiesc fără prea multă socoteală. Acești prinți ai arcușului, acești regi ai celor patru coarde, nu se gîndesc de loc să tezaurizeze. Ei au prins gustul existenței aventuroase, fiind siguri că se vor bucura pretutindeni și totdeauna de o primire bună și de un cîștig bun, alergînd de la New York la San Francisco, de la Quebec la New Orleans, din Noua Scoție în Texas...

Sau ne înșelăm grozav, sau a venit momentul să-i prezentăm individual și nominal acelora dintre cititorii noștri care n-au avut și nu vor avea niciodată plăcerea să-i cunoască.

Yvernès — vioara întii —, 32 de ani, statură mai mult decit mijlocie, slab de felul lui, cu părul blond și buclat, chipul spin, ochi mari negri, miini lungi, făcute parcă anume ca să se poată întinde nemăsurat pe gîtul vechiului său Guarnerius*; ținută elegantă, plăcin-

---

* *Guarnerius*: Membrii familiei purtînd acest nume se numărau printre cei mai vestiți fabricanți de viori în Cremona secolelor 17—18. Numele a trecut și asupra instrumentelor create în atelierul lor.

du-l să se drapeze într-o manta de culoare închisă, acoperindu-se bucuros cu o pălărie înaltă de mătase, puţin afectat poate şi, fără îndoială, cel mai fără griji din trupă, cel mai puţin preocupat de problemele materiale, artist prodigios, admirator entuziast al lucrurilor frumoase, virtuos de mare talent şi de mare viitor.

Frascolin — vioara a doua —, 30 de ani, scund, predispus la obezitate (ceea ce il infurie grozav), cu părul şi barba negre, cap mare, ochi negri, nas lung cu nări mobile şi insemnat cu roşu de cleştele lornionului său in montură de aur, de care — miop fiind — n-ar putea să se lipsească ; băiat bun, îndatoritor, serviabil, acceptind corvezile ca să-i scutească pe tovarăşii săi, ţinînd contabilitatea cvartetului, predicind economia şi nefiind niciodată ascultat, de loc gelos pe succesele camaradului său Yvernès, neavind ambiţia să se ridice pină la pupitrul viorii solo, excelent muzician, de altfel, şi îmbrăcat într-un pardesiu larg pe deasupra costumului său de călătorie.

Pinchinat — viola —, 27 de ani, cel mai tînăr din trupă, de asemenea cel mai nebunatic, unul dintre acei tipi care rămîn ştrengari toată viaţa, trăsături fine, ochi spirituali, mereu la pîndă, părul bătînd în roşu, mustăţile cu virfuri prelungi, limba plescăind intre dinţii săi albi şi ascuţiţi, incorigibil amator de glume şi calambururi, gata să atace şi să se apere, cu creierul mereu înfierbîntat, lucru pe care el il atribuie citirii diverselor chei de do cerute de instrumentul său — „o adevărată legătură de chei", spune el —, de o bună dispoziţie de nezdruncinat, plăcindu-i farsele fără să se oprească la neplăcerile pe care ar putea să le pricinuiască prietenilor săi şi, pentru asta, nu o dată mustrat, dojenit, ocărît de şeful cvartetului concertant.

Căci există un şef, violoncelistul Sébastien Zorn, şef prin talentul său şi prin virstă — 55 de ani —, mic, bondoc, încă blond, cu părul abundent şi adus in cîrlionţi pe timple, cu mustaţa zbirlită, pierzîndu-se in dezordinea favoriţilor, tenul cărămiziu, ochii lucind prin lentilele ochelarilor, pe care-i dublează cu un lornion cind descifrează o partitură nouă, miinile grăsuţe — dreapta, obişnuită cu mişcările ondulatorii ale arcuşului, împodobită cu inele mari pe inelar şi pe degetul mic.

Credem că această creionare fugară ajunge ca să zugrăvim omul şi artistul. Dar cînd ai ţinut 40 de ani o cutie sonoră între genunchi, lucrul acesta nu rămîne fără urmări. Cea mai mare parte a violonceliştilor sînt vorbăreţi şi supărăcioşi, discutind cu voce tare, cu un potop de fraze nu lipsite de spirit. Aşa e şi Sébastien Zorn, căruia Yvernès, Frascolin, Pinchinat i-au încredinţat bucuroşi conducerea turneelor lor muzicale. Ei ii dau mînă liberă să zică şi să facă, ştiind că se pricepe. Obişnuiţi cu aerele sale poruncitoare, rid cind ele „depăşesc măsura", ceea ce este regretabil la un executant, după cum observă neobrăzatul de Pinchinat. Alcătuirea programelor, itinerariile, corespondenţa cu impresarii — lui ii revin aceste ocupaţii multiple, care permit temperamentului său agresiv să se manifeste in o mie de imprejurări. El nu se amestecă in problema reţetelor, în folosirea avutului comun, incredinţat grijilor viorii a doua şi întîiului contabil, minuţiosul şi meticulosul Frascolin.

Cvartetul este prezentat acum ca pe o estradă. Cunoaştem oamenii,

dacă nu foarte originali, cel puțin foarte deosebiți, care îl alcătuiesc. Cititorul să îngăduie incidentelor acestei ciudate povestiri să se desfășoare: el va vedea ce rol sînt chemați să joace acești patru parizieni, care, după ce au fost primiți cu atîtea aclamații de-a lungul statelor confederației americane, aveau să fie transportați... Dar să nu anticipăm, „să nu iuțim ritmul", cum ar spune Pinchinat, și să avem răbdare.

Membrii cvartetului se află deci, pe la ora opt seara, pe un drum pustiu, aproape de rămășițele trăsurii răsturnate. Dacă Pinchinat, Frascolin și Yvernès au acceptat aventura cu filozofică resemnare, dacă ea le-a inspirat chiar cîteva glume profesionale, să admitem că pentru șeful cvartetului este o ocazie de a se lăsa pradă unui acces de mînie. Ce vreți? Violoncelistul are sîngele iute și, cum se zice, îi sare repede țandăra. De-aceea, Yvernès pretinde că Zorn se trage din neamul lui Ajax și Achille, acești doi iluștri supărăcioși ai antichității.

În timp ce Sébastien Zorn tună și fulgeră, pipăind cutia violoncelului ca să se asigure că-i întreg și nevătămat, Frascolin se apropie de vizitiu și-l întrebă:

— Ei bine, prietene, ce-o să facem acum?

— Ceea ce face toată lumea cînd nu mai există nici cai, nici trăsură... O să așteptăm...

— Să așteptăm să vină! strigă Pinchinat. Și dacă nu vin...

— Atunci o să căutăm, intervine Frascolin, pe care spiritul său practic nu-l părăsește niciodată.

— Unde? răcnește Sébastien Zorn, zbuciumîndu-se înfierbîntat de drum.

— Unde există! răspunde vizitiul.

— Ia ascultă, vizitiule, reia violoncelistul, cu o voce care urcă puțin cîte puțin către registrele înalte, crezi că ăsta-i un răspuns? Cum... Un nepriceput ne răstoarnă, își sfărîmă trăsura, își schilodește caii și se mulțumește să spună: „Descurcați-vă cum puteți!"...

Tîrît de elocvența sa naturală, Sébastien Zorn începe să toarne un șir nesfîrșit de mustrări cel puțin inutile, cînd Frascolin îl întrerupe cu aceste cuvinte:

— Lasă-mă pe mine, bătrîne.

Apoi, adresîndu-se din nou vizitiului:

— Unde ne aflăm, prietene?...

— La 5 mile de Freschal.

— O stație de cale ferată?...

— Nu... un sat aproape de coastă.

— Și o să găsim acolo o trăsură?...

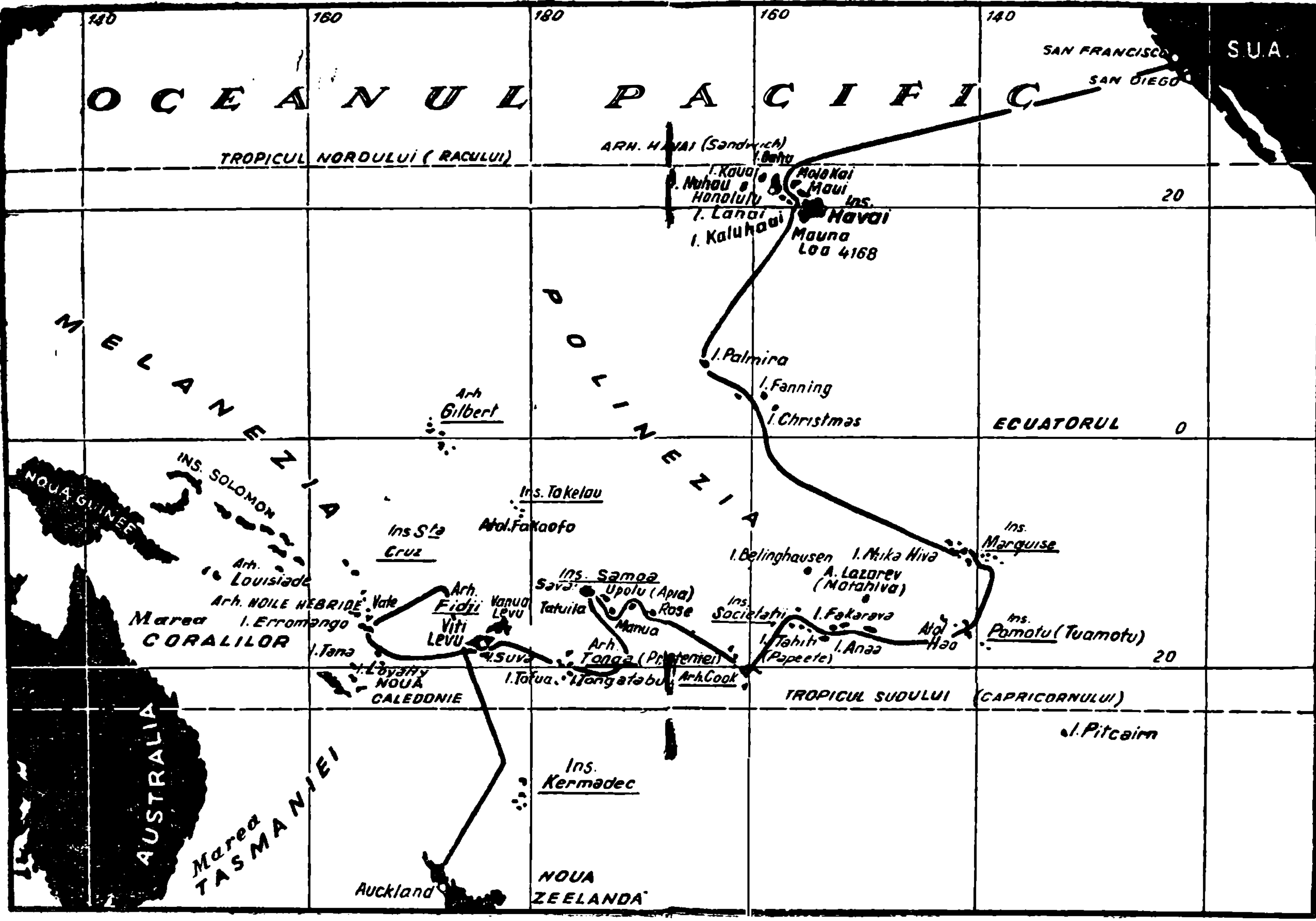
— O trăsură... nu... poate o căruță...

— Eh! se amestecă Sébastien Zorn. Întreabă-l mai bine dacă există vreun han în acest nenorocit de Freschal... M-am săturat să umblu noaptea.

— Prietene, întreabă Frascolin, există vreun han la Freschal?

— Da... Hanul la care trebuia să schimbăm caii.

— Și, ca să ajungem în sat, n-avem decît să urmăm drumul mare?...


OCEANUL PACIFIC
140
160
180
160
140
S.U.A.
SAN FRANCISCO
SAN DIEGO
TROPICUL NORDULUI (RACULUI)
ARH. HAVAI (Sandwich)
I. Kauai
Nihau
Honolulu
I. Lanai
I. Kaluhaai
Molokai
Maui
Ins. Havai
Mauna Loa 4168
20
MELANEZIA
POLINEZIA
I. Palmira
I. Fanning
I. Christmas
Arh Gilbert
ECUATORUL
0
NOUA GUINEE
INS. SOLOMON
Ins. Takelau
Atol Fakaofo
Ins Sta Cruz
Ins. Marquise
I. Belinghausen
I. Nuka Hiva
A. Lazarev (Motahiva)
Arh. Louisiade
Arh. NOILE HEBRIDE
Vate
Arh. Fidji
Vanua Levu
Viti Levu
Suva
Ins. Samoa
Savai
Upolu (Apia)
Tutuila
Rose
Manua
Ins. Societatii
I. Fakarava
Atol Hao
Ins. Pomotu (Tuamotu)
I. Tahiti (Papeete)
I. Anaa
Marea CORALILOR
I. Erromango
I. Tana
I. Loyalty
NOUA CALEDONIE
Arh. Tonga (Prieteniei)
I. Tofua
Tongatabu
Arh. Cook
20
TROPICUL SUDULUI (CAPRICORNULUI)
I. Pitcairn
AUSTRALIA
Ins. Kermadec
Marea TASMANIEI
Auckland
NOUA ZEELANDA

— Drept înainte.

— Plecăm odată ? urlă iar Sébastien Zorn, după ce şi-a legat cutia în spate cu ajutorul unei curele duble.

— S-a făcut, spune Frascolin.

Apoi, adresîndu-se omului :

— Hangiul din Freschal o să-ţi trimită ajutoare...

O ultimă exclamaţie a violoncelistului îi hotărăşte pe tovarăşii săi să pornească la drum. Noroc că bagajele au rămas in tren în loc să fie încărcate în trăsură. Dacă or să ajungă la San Diego cu oarecare întîrziere, cel puţin n-or să fie nevoiţi să transporte bagajele pînă la Freschal. Cutiile viorilor le sînt de ajuns, iar cutia violoncelului e chiar prea mult. E adevărat că un instrumentist demn de acest nume nu se desparte niciodată de instrumentul său, după cum un soldat nu se desparte de armele sale şi un melc de căsuţa sa.

CAPITOLUL II

PUTEREA UNEI SONATE CACOFONICE

Pe la ora nouă, cei patru discipoli ai lui Apollo ajung teferi la Freschal.

Vreo patruzeci de case, mai bine zis căsuţe de lemn, aşezate în jurul unei pieţe plantate cu fagi — iată Freschalul, sat izolat pe care numai două mile îl despart de coastă.

...Piaţa e pustie, tăcerea netulburată de nimic. Nici un oblon întredeschis, nici o lumină la ferestre. Palatul Frumoasei din Pădurea Adormită ar fi putut să se înalţe acolo în condiţii de repaos şi linişte deplină.

— Ei, bine... şi hanul ?... întreabă Frascolin.

Da, hanul despre care le vorbise vizitiul, unde călătorii ar fi putut să găsească o primire călduroasă şi un culcuş bun... şi hangiul care s-ar fi grăbit să trimită ajutoare nefericitului vizitiu... Să fi visat bietul om toate aceste lucruri ?... Sau — altă ipoteză — să se fi rătăcit Sébastien Zorn şi trupa sa ?... Să nu fie aici satul Freschal ?...

Aceste întrebări cer un răspuns hotăritor. E nevoie să fie întrebat un localnic şi, pentru a ajunge la acesta, să se bată la uşa unei căsuţe — la aceea a hanului dacă norocul le îngăduie să-l descopere.

Iată-i deci pe cei patru muzicieni pornind în recunoaştere în jurul pieţei întunecate, atingînd zidurile caselor, încercînd să zărească o firmă spînzurată deasupra unei vitrine... Nu se vede nici un han.

Ei bine, in lipsa unui han, nu se poate să nu fie pe aici o casă ospitalieră. Care locuitor din Freschal ar refuza unul sau chiar doi dolari de persoană pentru o cină şi un pat ?

— Să batem, spune Frascolin.

— În măsura 6/8, adaugă Pinchinat.

Chiar dacă ar fi bătut în 3 sau 4 timpi, rezultatul ar fi fost acelaşi. Nici o uşă, nici o fereastră nu se deschide, deşi cvartetul concertant somase o duzină de case să-i răspundă.

— Ne-am înşelat, declară Yvernês. Asta nu-l un sat, cl un cimitir în care, dacă se doarme, e vorba de somnul veşnic... *Vox clamantis in deserto**...

— Amen !... răspunde Pinchinat cu vocea joasă a unui diacon.

Ce-i de făcut dacă tăcerea se încăpăţînează să rămînă la fel de netulburată ? Să continue drumul spre San Diego ?... Sînt morţi de foame şi de oboseală... Şi apoi ce drum să urmezi, fără călăuză, în mijlocul acestei nopţi întunecate ?... Să încerce să ajungă în alt sat ! ?... Care ?... Dacă ar fi să-l creadă pe vizitiu, nu mai există nici unul în această parte a litoralului... N-ar face decît să se rătăcească mai rău... Cel mai bun lucru e să aştepte dimineaţa... Totuşi să petreci şase ore fără adăpost, sub un cer care se acoperă cu nori grei, asta nu-i de propus — nici măcar unor artişti.

Pinchinat avu atunci o idee. Ideile sale nu sînt totdeauna excelente, dar i se îmbulzesc în creier.

— Să-i trezim pe aceşti rurali cu un concert viguros, în care să nu cruţăm nici *fortele*, nici *allegroul*...

— Să încercăm, răspunde Frascolin.

Sébastien Zorn nu aşteaptă ca Pinchinat să-şi sfîrşească fraza. Cu violoncelul scos din cutie şi aşezat pe vîrful său de oţel, stînd în picioare pentru că nu are nici un scaun la dispoziţie, cu arcuşul în mînă, el e pe cale să extragă toate vocile înmagazinate în această carcasă sonoră. Aproape imediat, camarazii săi sînt gata să-l urmeze pînă la cele din urmă limite ale artei.

— Cvartetul în si bemol de Onslow, spune el. Haidem... O măsură pentru tact !

Acest cvartet de Onslow îl ştiau pe dinafară, şi nişte buni instrumentişti n-au, desigur, nevoie să vadă limpede ca să-şi plimbe degetele îndeminatice pe gîtul unui violoncel, a două viori şi al unei viole.

Iată-i deci lăsîndu-se în voia inspiraţiei. Poate că n-au cîntat niciodată cu mai mult talent şi cu mai mult suflet în cazinourile şi teatrele confederaţiei americane. Spaţiul se umple de o armonie sublimă. Cum ar putea să-i reziste nişte fiinţe umane dacă nu sînt surde ?...

Şi totuşi uşile rămîn închise. Cei adormiţi nu se trezesc. Bucata se încheie în acordurile puternicului său final fără ca Freschalul să fi dat vreun semn de viaţă.

— Vasăzică aşa ! strigă Sébastien Zorn, în culmea furiei. Pentru urechile lor de sălbatici e nevoie nu de muzică, ci de hărmălaie ?!... Fie ! Reîncepem, dar tu, Yvernès, vei cînta în *re* tu, Frascolin, în *mi*, tu , Pinchinat, în *sol*. Eu rămîn în *si bemol* — şi acum, cu toată puterea !

Ce cacofonie ! Ce sfîşiere de timpane !...

De fapt, ideea lui Pinchinat e excelentă. Această hărmălaie rezolvă ceea ce n-a putut să facă admirabila interpretare dinainte. Freschalul începe să se trezească. Ici şi colo se aprind lumini la ferestre. Locui-

* „Vocea celui care strigă în deşert." Se spune despre cel care vorbeşte fără să fie ascultat.

torii satului nu sînt morți, pentru că dau semne de viață. Ei nu sînt surzi, pentru că aud și ascultă...

— Or să ne arunce cu mere în cap! spune Pinchinat, în timpul unei pauze, căci cu toată tonalitatea curioasă a bucății, măsura a fost respectată cu strictețe.

— Cu atît mai bine... o să le mîncăm! răspunde practicul Frascolin

Și, la comanda lui Sébastien Zorn, concertul reîncepe cu mai mult antren. Apoi, terminînd cu un viguros acord perfect în patru tonuri diferite, artiștii se opresc.

Nu, nu mere li se aruncă de la cele douăzeci sau treizeci de ferestre deschise, ci aplauze, urale, hip! hip! hip! Urechile freschaliene n-au cunoscut niciodată asemenea plăceri muzicale! Fără îndoială că toate casele sînt gata să primească ospitaliere asemenea virtuoși incomparabili.

Dar, în vreme ce ei se dăruiau acelor năbădăi instrumentale, un nou spectator înaintase cu cîțiva pași, fără ca ei să-l fi văzut venind. Coborît dintr-un fel de car electric, el s-a oprit într-un colț al pieței. Este un om înalt și destul de corpolent, după cît se poate judeca în această noapte întunecată.

Pe cînd parizienii noștri se întreabă dacă, după ferestre, se vor deschide în sfîrșit și porțile caselor — lucru care pare cel puțin foarte nesigur —, noul sosit se apropie și, într-o franțuzească desăvîrșită, spune cu un ton amabil:

— Sînt un diletant, domnilor, și am avut norocul să vă aplaud...

— Pentru ultima noastră bucată? ripostează ironic Pinchinat

— Nu, domnilor... pentru prima, și am ascultat rareori cvartetul de Onslow interpretat cu atîta talent!

Personajul e un cunoscător, fără îndoială.

— Domnule, răspunde Sébastien Zorn în numele camarazilor săi, complimentul dumneavoastră ne încîntă. Dacă a doua bucată v-a zgîriat urechile, este pentru că...

— Domnule, întrerupe necunoscutul o frază care ar fi fost lungă, n-am auzit niciodată cîntîndu-se atît de fals cu mai multă perfecțiune. Dar am înțeles de ce v-ați purtat astfel. Era pentru a-i trezi pe bravii locuitori ai Freschalului, care au adormit din nou... Ei bine, domnilor, îngăduiți-mi să vă ofer ceea ce ați încercat să obțineți prin acest mijloc desperat...

— Ospitalitatea? întreabă Frascolin.

— Da! Ospitalitatea... Dacă nu mă înșel, am în fața mea cvartetul concertant, renumit pretutindeni în superba noastră țară, care nu i-a precupețit entuziasmul...

— Domnule, spune Frascolin, sîntem într-adevăr măguliți... Și... această ospitalitate unde am putea să o găsim grație dumneavoastră?...

— La două mile de aici.

— Într-un alt sat?...

— Nu... într-un oraș.

— Un oraș important?...

— Desigur.

— Ni s-a spus că nu există nici un oraş înainte de San Diego, observă Pinchinat.

— E o greşeală... pe care n-aş şti să mi-o explic.

— O greşeală ? repetă Frascolin.

— Da, domnilor, şi, dacă vreţi să mă întovărăşiţi, vă făgăduiesc o primire la care au dreptul artişti de valoarea dumneavoastră.

— Sînt de părere să acceptăm, spune Yvernès.

— Împărtăşesc părerea ta, afirmă Pinchinat.

— O clipă... o clipă ! strigă Sébastien Zorn, să nu o luăm înaintea dirijorului !

— Ceea ce înseamnă ?... întreabă americanul.

— Că sîntem aşteptaţi la San Diego, răspunde Frascolin.

— La San Diego, adaugă violoncelistul, unde oraşul ne-a angajat pentru o serie de matineuri muzicale. Primul trebuie să aibă loc poimiine, duminică...

— Ah ! tresare personajul, pe un ton care mărturiseşte o neplăcere destul de vie.

Apoi, reluînd :

— Nu face nimic, domnilor. În timpul dimineţii de miine, veţi vizita un oraş care merită osteneala şi mă angajez să vă conduc apoi la staţia apropiată, astfel încît să puteţi fi duminică la San Diego.

Pe cinstea mea, oferta este seducătoare şi binevenită. Iată cvartetul asigurat că va găsi o cameră bună într-un hotel bun, fără să mai vorbim despre consideraţia pe care le-o garantează acest personaj îndatoritor.

— Acceptaţi, domnilor ?...

— Acceptăm, răspunde Sébastien Zorn, pe care foamea şi oboseala îl fac să privească favorabil o invitaţie de acest fel.

— Atunci pornim imediat... În douăzeci de minute vom ajunge şi sînt sigur că-mi veţi fi recunoscători.

E de la sine înţeles că după ultimele urale provocate de concertul cacofonic ferestrele caselor s-au închis. Cu luminile stinse, satul Freschal s-a cufundat din nou într-un somn adînc.

Călăuziţi de american, cei patru artişti se apropie de carul electric, îşi aşază instrumentele şi se urcă şi ei, în timp ce călăuza lor se instalează în faţă, lingă şofer. Este manevrată o pîrghie, acumulatorii electrici intră în funcţiune, vehiculul se pune în mişcare şi nu întîrzie sa ia viteză, îndreptîndu-se către vest.

După un sfert de oră, apare o vastă lumină alburie, o strălucitoare împrăştiere de raze lunare. Acolo este un oraş, a cărui existenţă parizienii noştri n-ar fi bănuit-o niciodată.

Carul electric se opreşte, şi Frascolin spune :

— În sfîrşit, iată-ne pe litoral.

— Pe litoral... nu, răspunde americanul. Vom traversa o apă...

— Cum ? întreabă Pinchinat.

— Cu ajutorul acestui bac...

Într-adevăr, se află acolo unul dintre acele feriboaturi (atît de

numeroase în Statele Unite) pe care vehiculul se îmbarcă împreună cu pasagerii săi. Fără îndoială, acest feriboat are motoare electrice, căci nu scoate de loc aburi şi in două minute acostează la cheiul unui bazin, in fundul unui port.

Carul electric îşi reia drumul de-a lungul unei cîmpii şi pătrunde în interiorul unui parc, deasupra căruia lămpi aeriene revarsă o lumină puternică.

In grilajul parcului se deschide o poartă prin care se ajunge pe o stradă largă şi lungă, pavată cu dale sonore. Cinci minute mai tîrziu, artiştii coboară în faţa peronului unui hotel confortabil, unde sînt primiţi cu un zel de bun augur datorită unui cuvînt spus de american. Sint conduşi imediat în faţa unei mese luxoase şi cinează cu poftă — vă rugăm să credeţi aceasta!

După masă, majordomul îi duce într-o cameră spaţioasă, luminată *de becuri cu incandescenţă, pe care întrerupătoarele le pot transforma* în dulci lămpi de noapte. Acolo, în sfîrşit, lăsînd pe a doua zi explicaţia acestei minuni, ei adorm in paturile aşezate în cele patru colţuri ale camerei şi sforăie cu aceeaşi armonie extraordinară care făcuse faima cvartetului concertant.

CAPITOLUL III

UN CICERONE VORBĂREŢ

A doua zi la ora şapte, aceste cuvinte, sau mai bine zis aceste strigăte, *răsună în cameră, după o strălucită imitaţie a sunetelor* trompetei — ceva asemănător cu „deşteptarea" regimentului:

— Hai!... Hop!... Sus!... În doi timpi! vociferează Pinchinat.

Yvernès, cel mai lenevos din cvartet, ar fi preferat să se ridice dintre păturile calde in trei sau chiar patru timpi. Dar trebuie să urmeze *pilda camarazilor săi şi să părăsească poziţia orizontală* pentru cea verticală.

— N-avem un minut de pierdut... nici măcar unul singur! observă Pinchinat.

— Da, încuviinţează Sébastien Zorn, căci miine trebuie să fim la San Diego.

— Exact! replică Yvernès, o jumătate de zi ne va ajunge ca să vizităm oraşul acestui american amabil.

— Mă uimeşte existenţa unui oraş important in vecinătatea Freschalului! intervine Frascolin. Oare cum a uitat vizitiul să ne vorbească despre el!?...

— Esenţialul era să fim aici, bătrînă cheie de sol! încheie Pinchinat. Şi iată-ne!

Prin două ferestre mari, lumina pătrunde în valuri şi privirea se pierde pe o stradă mărginită de un dublu şir de arbori.

Cei patru prieteni îşi fac toaleta intr-o incăpere confortabilă — treabă rapidă şi uşoară, căci au la îndemînă ultimele perfecţiuni moderne: robinete gradate termometric pentru apă caldă şi apă rece,

cuvete care se golesc automat, calorifere, pulverizatoare de esențe parfumate, ventilatoare, perii mişcate mecanic, unele cărora le ajunge să le prezinți capul, altora hainele sau încălțămintea, pentru a obține curățarea sau lustruirea completă!

Apoi, în mai multe locuri, fără să mai punem la socoteală orologiul şi lămpile electrice răspîndite pretutindeni, butoanele soneriilor şi telefoanelor fac legătura imediată cu diversele servicii ale întreprinderii Sébastien Zorn şi tovarăşii săi pot să comunice nu numai cu hotelul, dar şi cu diverse cartiere ale oraşului şi poate — asta-i părerea lui Pinchinat — cu oricare alt oraş din S.U.A.

Pînă să aibă ocazia de a face această experiență, iată că la ora 7 şi 47 de minute li se telefonează în englezeşte:

„Calistus Munbar prezintă respectele sale matinale fiecăruia dintre onorabilii membri ai Cvartetului concertant şi îi roagă să coboare, îndată ce vor fi gata, în sala de mîncare a hotelului «Excelsior», unde îi aşteaptă micul dejun".

— Hotel „Excelsior"! spune Yvernès. Numele acestui han e superb!

— Calistus Munbar este îndatoritorul nostru american, remarcă Pinchinat, şi numele este splendid!

— Prieteni, strigă violoncelistul — al cărui stomac e la fel de poruncitor ca şi stăpînul său — pentru că dejunul e pe masă, să mergem să dejunăm şi apoi...

— ...Să străbatem oraşul, îi ia vorba din gură Frascolin. Dar ce oraş poate fi ăsta?...

Toaleta parizienilor noştri fiind aproape terminată, Pinchinat răspunde telefonic că în mai puțin de cinci minute se vor conforma invitației domnului Calistus Munbar.

Intr-adevăr, după acest răstimp, el se îndreaptă către un ascensor care se pune în mişcare şi-i lasă în holul monumental al hotelului. In fund se zăreşte uşa sălii de mîncare, o încăpere vastă, strălucitoare de aurării.

— Sînt al dumneavoastră, domnilor!

Cel care a pronunțat aceste cuvinte e omul din ajun. El aparține acelui tip de personaje despre care se poate spune că se prezintă singure. Ți se pare că le cunoşti de multă vreme sau, ca să întrebuințăm o expresie mai fericită, „dintotdeauna".

Calistus Munbar trebuie să aibă între 50 şi 60 de ani, dar nu l-ai da decît 45. Statura lui e mai mult decît mijlocie; are un pic de burtă; membrele îi sînt mari şi puternice; e viguros şi sănătos, cu mişcări ferme; „crapă de sănătate", dacă ni se permite această expresie.

Sébastien Zorn şi prietenii săi au întîlnit de multe ori oameni aparținînd acestui tip, care nu este rar în Statele Unite. Capul lui Calistus Munbar e enorm, rotund, cu un păr încă blond şi buclat, care se agită ca frunzele răsucite de vînt; tenul este foarte colorat; barba gălbuie, destul de lungă, despărțită în smocuri ascuțite; mustața e rasă; gura, ridicată la colțurile buzelor, e surîzătoare, mai ades ironică; dinții îi sînt din fildeş strălucitor; nasul, un pic cam gros la

capăt, cu nări fremătătoare, solid înrădăcinat la baza frunții între două cute verticale, suportă o pereche de ochelari legați cu un fir de argint fin și suplu ca un fir de mătase. În spatele lentilelor strălucesc niște ochi vii, cu irisul verzui, cu pupila ca de jeratic. Capul acesta e legat de umeri printr-un gît de taur; trunchiul este așezat zdravăn pe coapse cărnoase, cu pulpe drepte, și cu picioarele întoarse puțin în afară.

În ceea ce privește fizionomia, iancheul are una expresivă în cel mai înalt grad și cu totul deschisă — fizionomia oamenilor care nu se îndoiesc de nimic și „care au văzut multe", cum se spune. Acest om e, desigur, un descurcăreț și de asemenea un energic, ceea ce se recunoaște după elasticitatea mușchilor săi, după contracția vizibilă a sprincenelor și a maxilarelor.

Acesta este Calistus Munbar. La intrarea cvartetului, el și-a luat de pe cap marea pălărie, căreia nu i-ar sta rău o pană Ludovic al XIII-lea, a strîns mîna celor patru artiști și i-a condus în fața unei mese pe care clocotește ceainicul și aburesc tradiționalele felii de pîine prăjită. Vorbește tot timpul, neîngăduind o singură întrebare — poate pentru a ocoli un răspuns —, lăudînd frumusețile orașului său și, cînd dejunul ia sfîrșit, își isprăvește monologul cu aceste cuvinte:

— Vă rog să mă urmați, domnilor... Trebuie să vă fac însă o recomandare...

— Care anume? întreabă Frascolin.

— Este cu totul interzis să scuipați pe stradă...

— N-avem asemenea obiceiuri! protestează Yvernès.

— Bine!... Asta o să vă scutească de amendă!

— Să nu scuipi... în America! murmură Pinchinat, pe un ton în care surpriza se amestecă cu neîncrederea.

Orașul este construit cu multă regularitate. Bulevardele și străzile, prevăzute cu verande deasupra trotuarelor, se întretaie în unghiuri drepte, ca pe o tablă de șah. Unitatea este vădită în planul acesta geometric. Cît despre varietate, atît în stil cît și în amenajarea lor interioară, clădirile n-au urmat altă regulă decît fantezia arhitecților. În afară de cîteva străzi comerciale, locuințele par niște palate, cu curțile lor de onoare înconjurate de pavilioane elegante, cu luxul pe care-l ghicești în interiorul apartamentelor, cu grădinile așezate în spatele lor. E de remarcat totuși că arborii, plantați de curînd, n-au atins încă deplina lor dezvoltare. La fel în ceea ce privește scuarurile de la intersecția principalelor artere ale orașului, acoperite cu peluze de o prospețime englezească. Boschetele lor, în care se amestecă plantele zonelor temperate și toride, n-au supt din măruntaiele pămîntului destulă putere vegetativă. Această particularitate naturală prezintă un contrast izbitor cu regiunea din vestul Americii, unde abundă păduri uriașe în vecinătatea marilor orașe californiene.

Membrii cvartetului observă acest cartier al orașului fiecare în felul său: Yvernès atras de ceea ce nu-l atrage pe Frascolin, Sébastien

Zorn interesîndu-se de ceea ce nu-l interesează de loc pe Pinchinat — toţi, în definitiv, foarte curioşi să dezlege misterul care învăluie oraşul necunoscut.

De altfel, Calistus Munbar este aici şi are un răspuns la toate... Răspuns ?... El nici n-aşteaptă să fie întrebat, ci vorbeşte, vorbeşte şi nu poţi decît să-l laşi să vorbească. Moara sa de cuvinte se învîrte şi se învîrte la cea mai uşoară adiere.

La un sfert de oră după ce au părăsit hotelul „Excelsior", Calistus Munbar spune :

— Iată-ne pe Bulevardul 3 — şi în oraş sînt peste 30 de bulevarde. Acesta de aici, cel mai comercial, este pentru noi *Broadwayul, Regent Streetul, Boulevard des Italiens*... In magazine şi pieţe se găseşte tot ceea ce este necesar şi de prisos, tot ceea ce pot să pretindă oamenii cei mai doritori de bunăstare şi confort modern !

— Văd magazinele, dar nu văd cumpărătorii, observă Pinchinat.

— Poate că e prea devreme ? întreabă Yvernès.

— Asta se datoreşte faptului că cea mai mare parte a comenzilor se fac telefonic sau chiar teleautografic, răspunde Calistus Munbar. Întrebuinţăm în mod obişnuit *teleautograful*, un aparat perfecţionat care transportă scrisul după cum telefonul transportă vorbirea, fără să uităm *kinetograful*, care înregistrează mişcările, fiind pentru ochi ceea ce este fonograful pentru ureche, şi *telefotoul*, care reproduce imaginile. Teleautograful prezintă o garanţie mai serioasă decît o simplă depeşă de care poate abuza oricine. Cu ajutorul lui sînt semnate electric mandate sau poliţe...

— Chiar şi acte de căsătorie ? întreabă Pinchinat, ironic.

— Fără îndoială. De ce nu s-ar căsători oamenii prin fir telegrafic ?...

— Şi divorţul ?...

— Şi divorţul !... Este chiar lucrul care uzează cel mai mult aparatele noastre !

Şi aici un zgomotos hohot de rîs al ceronelui.

— Sînteţi vesel, domnule Munbar, spune Pinchinat împărtăşind ilaritatea americanului.

— Da... ca un zbor de cintezoi într-o zi însorită !

Se arată acum o arteră transversală. Bulevardul 19, unde orice fel de comerţ este oprit. Linii de tramvai îl brăzdează ca şi pe celălalt, carele electrice trec fără să ridice măcar un fir de praf, căci şoseaua, acoperită cu un parchet foarte rezistent din lemn de karry şi jarrah din Australia, este la fel de curată ca şi cum ar fi fost frecată cu glaspapir. De altfel Frascolin, atent la fenomenele fizice, constată că şoseaua sună sub paşi ca o placă de metal. Intrigat, tocmai voia să-l întrebe pe Calistus Munbar, cînd acesta strigă :

— Domnilor, priviţi acest hotel !

Şi le arată o clădire vastă, cu o înfăţişare grandioasă, ale cărei aripi mărginind curtea de onoare sînt unite printr-un grilaj de aluminiu.

— Acest hotel — s-ar putea zice acest palat — este locuit de

familia unuia dintre principalii notabili ai orașului. E vorba de Jem Tankerdon, proprietarul inepuizabilelor zăcăminte de petrol din Illinois, poate cel mai bogat și, prin urmare, cel mai onorabil și mai onorat dintre concetățenii noștri.

— E milionar ?... întreabă Sébastien Zorn.

— Milionul este pentru noi monedă curentă și se numără aici cu sutele! In acest oraș nu există decît nababi ultrabogați. Asta explică cum, în cîțiva ani, negustorii din cartierele comerciale fac avere. Mă refer la negustorii cu amănuntul, căci în acest microcosmos unic în lume, nu există nici un angrosist...

— Nici industriași ? întreabă Pinchinat.

— De loc!

— Nici armatori ? întreabă Frascolin.

— De fel.

— Rentieri atunci ? replică Sébastien Zorn.

— Numai rentieri și negustori pe cale să devină rentieri.

— Ei bine... și muncitorii ? intervine Yvernès.

— Cînd e nevoie de muncitori, sînt aduși din afară și îndată ce-și isprăvesc munca se reîntorc... cu un cîștig bun!...

— Totuși, domnule Munbar, spune Frascolin, trebuie să aveți cîțiva săraci în orașul dumneavoastră — chiar dacă ar fi numai pentru a nu lăsa să le piară sămînța!

— Săraci ? Nu veți întîlni unul singur!

— Atunci cerșetoria e interzisă! ?...

— N-avem de ce s-o interzicem atîta vreme cît orașul nu e accesibil cerșetorilor. Astea sînt lucruri valabile doar pentru orașele Americii, cu arestul, azilurile și casele lor pentru săraci... cărora li se adaugă casele de corecție...

— O să-mi spuneți acum că n-aveți nici temnițe!...

— După cum n-avem nici întemnițați!

— Intr-adevăr, domnule Munbar, spune Sébastien Zorn, s-ar crede, ascultîndu-vă, că nu ne mai aflăm în America!

— Ieri vă aflați încă acolo, domnule violoncelist, răspunde uluitorul cicerone.

— Ieri ? tresare Frascolin, care se întreabă ce poate să însemne această frază ciudată.

— Fără îndoială!... Astăzi vă aflați într-un oraș liber, asupra căruia Uniunea n-are nici un drept, care nu depinde decît de el însuși...

— Și care e numele său ?... întreabă Sébastien Zorn, a cărui iritabilitate naturală începe să se facă simțită.

— Numele său ?... Ingăduiți-mi să nu vi-l spun încă.

— Și cînd îl vom ști ?

— Cînd veți isprăvi de vizitat orașul.

Această rezervă a americanului este cel puțin curioasă. Dar, în definitiv, n-are nici o importanță. Inainte de prînz, cvartetul își va termina plimbarea și, chiar dacă nu va afla numele orașului decît în clipa plecării, asta-i va fi de ajuns. Singura întrebare care se pune

este următoarea: cum poate un oraş atît de mare să ocupe un promontoriu al coastei californiene fără să aparţină Statelor Unite şi, pe de altă parte, cum se explică faptul că vizitiul nu le-a spus nimic? La urma urmei, in 24 de ore executanţii se vor afla la San Diego, unde vor afla cheia acestei enigme dacă Munbar nu se învredniceşte să-i lămurească.

Bizarul personaj s-a lăsat din nou pradă vorbăriei, nu fără a da de înţeles că doreşte să nu i se ceară explicaţii prea categorice:

— Domnilor, spune el, iată-ne la capătul Bulevardului 37. Contemplaţi această admirabilă perspectivă! Nici în acest cartier nu se află magazine, pieţe, acea mişcare a străzilor care indică viaţa comercială. Numai palate şi locuinţe particulare, dar averile sînt mai mici decît cele de pe Bulevardul 19. Rentieri cu 10.000.000—12.000.000...

— Nişte cerşetori! spune Pinchinat, strîmbîndu-se semnificativ.

— Ei, domnule, totdeauna poţi să fii cerşetorul cuiva! Un milionar este bogat faţă de cel care n-are decît 100.000 de franci şi nu e bogat faţă de cel care are 100.000.000!

Artiştii noştri au băgat de seamă că, dintre toate cuvintele folosite de călăuza lor, cuvîntul *milion* revine cel mai des — un cuvînt vrăjit, pe cît se pare! Munbar îl pronunţă umflîndu-şi obrajii cu o sonoritate metalică. S-ar spune că bate monedă vorbind...

Şi Sébastien Zorn, Pinchinat, Frascolin, Yvernès continuă să străbată acest oraş extraordinar, al cărui nume le este încă necunoscut. Străzile sînt însufleţite de neincetatul du-te-vino al trecătorilor bine îmbrăcaţi. Pretutindeni tramvaie, camioane, care electrice. Unele artere mari sînt înzestrate cu trotuare mobile, acţionate de un lanţ fără sfîrşit şi pe care oamenii se plimbă cum ar face-o într-un tren în mers.

— Ah, iată o biserică, spune Frascolin.

Şi arată un edificiu de o construcţie destul de greoaie, lipsită de vreun stil arhitectural, un fel de pateu de Savoia înfipt în mijlocul unei pieţe cu peluze înverzite.

— Este templul protestant, precizează Calistus Munbar, oprindu-se în faţa clădirii.

— Există şi biserici catolice în oraşul dumneavoastră? întreabă Yvernès.

— Da, domnule! De altfel trebuie să vă spun că dintre cele aproape o mie de religii diferite existente pe glob, noi ne-am oprit doar la catolicism şi protestantism... Oraşul este deci împărţit în două sectoare aproape egale. Ne aflăm aici în sectorul...

— Vest, îmi închipui! îl întrerupe Frascolin, orientîndu-se după poziţia soarelui.

— Vest... dacă vreţi...

— Cum... dacă vreau? replică Frascolin, destul de surprins de acest răspuns. Oare punctele cardinale ale acestei aşezări se schimbă după placul fiecăruia?...

— Da... şi nu... Vă voi explica asta mai tîrziu... Să revenim la sectorul... vest, dacă vreţi să-i spunem aşa, care este locuit numai

de protestanți, rămași chiar aici oameni practici, în vreme ce catolicii, mai intelectuali, mai rafinați, ocupă celălalt sector. Ceea ce vedeți este templul protestant :

— Domnule Munbar, într-un oraș cu atîtea mașinării moderne, desigur că predica și slujba religioasă pot fi ascultate la telefon, spune Pinchinat.

— Fără îndoială.

— Și spovedania de asemenea ?!

— Tot așa cum poți să te căsătorești prin teleautograf — și veți conveni că e un lucru practic.

— De necrezut, domnule Munbar, răspunde Pinchinat, de necrezut!

CAPITOLUL IV

CVARTETUL CONCERTANT DECONCERTAT

La ora 11, după o plimbare atît de lungă, îți este îngăduit să fii flămînd. Artiștii noștri uzează de această îngăduință. Stomacurile lor strigă la unison, și ei sînt de acord că trebuie să mănînce cu orice preț.

In cîteva minute, un tramvai îi transportă pe înfometați la hotel. Iată-i așezîndu-se în fața unei mese. Este un contrast izbitor cu obișnuitele prînzuri americănești, în care mulțimea felurilor nu răscumpără insuficiența lor. Aici carnea de bou sau de miel este excelentă ; carnea de pasăre, moale și parfumată; peștele de o prospețime atrăgătoare. Apoi, în locul apei la gheață din restaurantele americane, bere și vinuri pe care soarele Franței le-a distilat înainte cu zece ani pe colinele Médocului și ale Burgundiei. Se bea zdravăn, după ce s-a mîncat din gros, și masa e pe cale să se încheie cu ceai, cafea și lichioruri, cînd o detunătură zguduie geamurile hotelului.

— Ce-i asta ? întreabă Yvernès, tresărind.

— Nu vă neliniștiți, domnilor, răspunde Calistus Munbar. Este tunul observatorului.

— Dacă vestește amiaza, atunci întîrzie, constată Frascolin consultîndu-și ceasul.

— Nu, domnule ! Soarele nu întîrzie aici mai mult decît aiurea.

Un surîs ciudat se ivește pe buzele americanului, ochii îi lucesc sub ochelari și își freacă mîinile. S-ar putea crede că se felicită pentru reușita unei farse teribile.

— Haideți, prieteni, îmi veți îngădui să vă spun astfel... Trebuie să vizităm al doilea sector al orașului, și-aș muri de desperare dacă v-ar scăpa un singur amănunt ! N-avem timp de pierdut...

— La ce oră pleacă trenul către San Diego ? se interesează Sébastien Zorn, mereu preocupat să-și îndeplinească angajamentele.

— Da... la ce oră ? repetă Frascolin.

— O !... seara, răspunde Calistus Munbar, clipind din ochiul

sting. Veniți, dragi oaspeți, veniți... N-o să vă pară rău că m-ați acceptat drept călăuză!

Urmîndu-l pe Calistus Munbar, pornesc pe o stradă care duce spre unul dintre cartierele celui de-al doilea sector. Aici domnește o altă animație. Te-ai crede transportat deodată din nordul Uniunii în sud, de la Chicago la New Orleans, din Illinois în Luisiana. Magazinele sînt mai pline de clienți, clădirile sînt împodobite cu mai multă fantezie, casele sînt mai confortabile, palatele la fel de magnifice ca cele din celălalt sector, dar cu un aspect mai plăcut. Populația se deosebește de asemenea prin aerul ei, prin mers, prin felul de a fi. Iți vine să crezi că acest oraș este dublu, ca unele stele, cu deosebirea că cele două sectoare nu se învîrtesc unul în jurul celuilalt...

Ajuns aproape de centrul sectorului, grupul se oprește pe la mijlocul Bulevardului 15, și Yvernès strigă:

— Strașnic palat, pe cinstea mea...

— Palatul familiei Coverley, spune Calistus Munbar. Nat Coverley, egalul lui Jem Tankerdon...

— Mai bogat decît el? întreabă Pinchinat.

— Tot atît de bogat, răspunde americanul. Un fost bancher din New Orleans, care are mai multe sute de milioane decît degetele celor două mîini!

— Și acești doi notabili, Jem Tankerdon și Nat Coverley, sînt inamici... desigur?

— Cel puțin rivali, care încearcă să-și asigure întîietatea în treburile orașului și se invidiază...

— Vor sfîrși prin a se mînca? întreabă Sébastien Zorn.

— Poate că da... și dacă unul îl înghite pe celălalt...

— Ce indigestie o să aibă în ziua aia! completează Pinchinat.

Calistus Munbar pufnește în rîs, într-atît i s-a părut de nostim răspunsul...

(Continuare în numărul viitor)

Coperta-desen: D. IONESCU

JOC JUBILIAR



ORIZONTAL:

1) Satelit al planetei Marte (vezi colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" nr. 89) — Constructorul „Sviotoliotului" (v. nr. 28—33); 2) Gen de lentilă — A cunoscut „Sahariana" (v. nr. 21—24); 3) Amestec de gaze alcătuind atmosfera — A pictat un tablou consacrat „Fiicii Godvanei" (v. nr. 61) — Mi bemol; 4) Ilustru astronavigator care a reuşit să călătorească pînă la Steaua Polară (v. nr. 90—94); 5) Fată dintr-un sat de pe Insula Uitării (v. nr. 63—64) — Intinse; 6) 200 la romani — Prin ce a încercat vasul de piraţi „Mafusail" să atragă în cursă nava „Dniepr" (v. nr. 29) — A descoperit... antifotonul (v. nr. 83); 7) Poftă de joc (mold.) — In „Sfîrşitul oraşului subteran" şi în „Nebuloasa din Andromeda" există multe peisaje de acest fel; 8) Făptură înspăimîntătoare de pe a zecea planetă (v. nr. 79) — „Foster, eşti...!" (v. nr. 82) — Marele clasic al literaturii de anticipaţie; 9) S-a întîlnit prima oară cu ei Boris Ivanovici Stronski (v. nr. 87) — Pulbere; 10) San..., mică republică în Italia centrală — Mistuiţi — Lexiconul rebus; 11) Ţară fictivă sub al cărei pavilion naviga vasul „Mafusail" (v. nr. 28—33) — Face parte din lanţ — A prilejuit profesorului său vizitarea celei de-a zecea planete (v. nr. 79); 12) Industria lemnului — Sinonim pentru animalul pe care Pepilta l-a adus în dar copiilor lui Andrei (v nr. 74—77) — Acolo se petrece acţiunea povestirii lui Robert Heinlyne „Veghe îndelungată"

(v. nr. 82) — Şi-a dat seama că în anul 41 042 e imposibil să te sinucizi (v. nr. 84—85); 13) „E lung pămîntul, ba e..." (Coşbuc) — Unuia dintre descendenţii lor i s-a transplantat un creier omenesc (v. nr. 95—96) — Nume italienesc; 14) „Sfîrşitul oraşului...", roman de I. Kalniţki, apărut în colecţia noastră — Cunoscut autor sovietic de literatură de anticipaţie, care a scris romanul „Trei dorinţe".

VERTICAL:

1) Planeto... ! (v. nr. 79) — „...-i acolo?" (v. nr. 87) — L-a condus pe Pit prin Institutul de cercetare a vitezei gîndirii (v. nr. 85); 2) Georges-Adolphe..., compozitor francez, născut în 1858 — Saline — Molatic; 3) Numele aceluia care a purtat în piept o inimă... de ciută — Tînăr profesor de istorie, eroul povestirii „Peştera Novacului" (v. nr. 80—81) — Terbiu; 4) Negaţie — Organizează revolta deţinuţilor din Oraşul Subteran (v. nr. 28—33) — Comună în raionul Bîrlad; 5) Director de circ într-o povestire apărută în colecţia noastră — Numele celei de-a zecea planete (v. nr. 79); 6) Supercarga vasului „Dniepr" (v. nr. 28—33) — Vrăjitor (v. nr. 30) — Numele popular al Ursei Mari sau Mici; 7) „O iubire din... 41042" (v. nr. 83—86) — Unul dintre autorii romanului „Uraniu" — Luna la vechii locuitori ai Capadochiei; 8) S-a îndrăgostit de Ols (v. nr. 83—86) — Incintare (fig.) — Gen de arbore; 9) Morfeu indigen — Astronavă terestră care a îndeplinit, în numele Marelui Cerc, o expediţie în Zirda, o planetă a unei stele din constelaţia Ophiucus (v. nr. 59—65) — Vechiul do; 10) De ele s-au ocupat Jules Verne, I. A. Efremov, Crişan Făgeraşu, I. M. Ştefan, Ion Mînzatu etc. — Savant care l-a întovărăşit pe inginerul Solnţev în expediţia lui în Arctica (v. nr. 28—33); 11) Unde l-a cunoscut Iurii Tumanov pe fizicianul Glyn Borrowth (v. nr. 10); 12) Ţinut în vechea Grecie — Sus pe munte ! ! 13) Radu Radulian — Nimic mai mult; 14) Psihiatră care, în faţa Consiliului astronautic, a luat apărarea lui Mwen Mas şi Ren Boz (v. nr. 64) — Soţia unui rege al Thebei care, după legendă, ar fi fost salvată din valurile mării de un delfin; 15) Unul dintre cei mai iubiţi scriitori sovietici de literatură ştiinţifico-fantastică; în colecţia noastră au apărut două lucrări ale lui.

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu



Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
eviligheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala!)



Abonamentele la revista „Știință și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNA - PREȚUL 1 LEU